Krabbe af Østergaard.
Vaabenet føres tillige af Damsgaard-Slægten.

JÖRGEN KRABBE AVRÄTTADES PÅ STORTORGET

Dödsdomen verkställdes genom arkebusering i Malmö den 16 januari 1678. Krabbe hävdade till sista stund att han faktiskt var en svensk patriot.

Jörgen Iversen Krabbe (af Krageholm), född 21 augusti 1633 på Laholms slott i Halland, avrättad i januari 1678 på Malmö Stortorg, var en danskfödd jurist som senare blev svensk friherre och ansågs som skåningarnas ledare under 1670-talet. Han var son till den blivande danske ståthållaren i Norge Iver Krabbe till Jordberga (då Jordebjerg) i Skåne och den skånska adelsdamen Karen Marsvin. Jörgen Krabbe hade en äldre bror vid namn Tage samt sju systrar. Han var speciellt god vän med systern Karen Krabbe. Familjen bodde under en period på Varbergs fästning. Tillsammans med sin bror sändes han tidigt till internatskolan Sorö på Själland och senare studerade bröderna juridik tillsammans i Frankrike och Italien samt vid Köpenhamns universitet. Under kriget mot Sverige 1657–58 gjorde han tjänst i Köpenhamn.
Jörgen Krabbe lämnade 1660, efter Skånes avträdelse, sin anställning i danska kansliet och blev svensk undersåte trots att danske kungen erbjudit honom att bli landsdomare om han valde Danmark. Han var genom sina släktförbindelser och position en av de mest betydande stormännen i Skåne. År 1664 introducerades han på Riddarhuset under namnet Krabbe af Krageholm och deltog i det årets riksdag i Stockholm tillsammans med svågern Knud Thott. Dessa två män fortsatte att representera Skåne i riksdagen under åren som följde fram till skånska kriget. År 1670 ärvde Krabbe Krageholm i Skåne som då hette Krogholm. Kung Karl XI ansåg Krabbe viktig på grund av hans släktförhållanden och kontakter samt stora popularitet bland det skånska folket. År 1676 blev han friherre (ej introducerad).

Samma år utbröt dock skånska kriget, och han anklagades då för samröre med de skånska friskyttarna (i dagligt samt nedsättande bruk: snapphanarna) och för att ha konspirerat med danskarna. Vad som kanske främst lades honom till last var att han mottog och undfägnade de båda danska amiralerna Juel och Tromp i sitt hem.

Bland de danska adelsmän, som efter Roskildefreden 1658 stannat kvar på sina gods i Skåne och avlagt trohetseden till svenske kungen, var Jörgen Krabbe på Krageholm. Sedan danskarna 1676 landstigit i Skåne, blev Karl XI starkt misstänksam mot adeln där, som han ansåg opålitlig. Karl XI beslöt därför att hela adeln i Skåne skulle flytta upp till det gamla Sverige och stanna där, tills kriget var slut.

När Jörgen Krabbe på hösten 1677 infann sig i Malmö för att hos generalguvernören Jöran Sperling söka få den kungliga ordern upphävd, arresterades han, anklagad för att samarbeta med danskarna.

En process mot Krabbe inleddes inför en särskilt tillsatt kommissionsdomstol, bestående av nio ·svenska ämbetsmän med generalguvernören som president. Krabbe anklagades bl. a. för att ha besökt Christian V i det danska fälttåget vid Landskrona. Detta erkände Krabbe men förklarade, att besöket gällt underhandlingar om krigsskatt, som den danske kungen vid sin återkomst lagt på hans gods. Vidare anklagades Krabbe för :att hans underlydande på Krageholm samarbetat med danskarna, och för att han tillåtit sitt folk :att gå i dansk krigstjänst. Dessutom beskylldes Krabbe för att ha klagat över de betungande svenska skatterna och för att inte med tillräcklig iver ha skött sina leveranser till den svenska hären.

Krabbe dömdes den 6 november 1677 till döden. H ans hustru Jytte Thott och inflytelserika vänner bad om nåd, men Karl XI var obeveklig och stadfäste dödsdomen. Den 16 januari 1678 fördes Jörgen Krabbe från Malmöhus slott, där han suttit fängslad, till Stortorget,

Den 16 januari 1678 fördes Jörgen Krabbe från Malmöhus slott, där han suttit fängslad, till Stortorget,

Rådhuset, som är Nordens största uppförda rådhus under 1500- och 1600-talen,

Jörgen Krabbe

För att ytterligare förvärra situationen hade Krabbe verkat bli illa berörd när den svenske kvartermästaren Lorens Basch berättade för honom att danskarna hade uppfört sig som "hundsvottar" vid slaget vid Tirup och därför hade svenskarna fått sticka ihjäl dem "som grisar". Krabbes reaktion rapporterades som bevis mot hans trohet till kommissarialdomstolen i Malmö. Ytterligare bevis mot Krabbe var att svenskarna konfiskerat en del av hans privatkorrespondens och lyckats klippa ut en del tvivelaktiga passager, speciellt i brev till hans fars trogne gamle förvaltare Hack Sörensen.Vid ett tillfälle hade Krabbe skrivit "Thi om vi blifver svensk, så kand det giøre mig skade" och följaktligen verkade det som om Krabbe ifrågasatte det faktum att han var svensk. Krabbe svarade att domstolen inte förstod "det skaanske sprock" och missuppfattat hur verbet "bliffve" används av skåningar (dvs. även för att uttrycka "förbliva).

Situationen i ystadstrakten och på Österlen var ytterst orolig under sommaren 1677. Man hade dittills klarat sig betydligt lindrigare än i resten av Skåne, men nu förvärrades läget även här. Största delen av området var ingenmansland där svenska trupper gjorde besök ena dagen och danska trupper nästa dag och alla ville ha krigskontributioner, logi, mat och helst befolkningens lydighet och lojalitet. Svenskarna ansåg att de dansk/skånska adelsgårdarna var nästen för illojalitet och snapphaneri, och man beslöt att den inhemska skånska adeln skulle tvångsförflyttas norr om gränsen, till ett uppsamlingsläger i Vimmerby. Detta beslut blev inte populärt och Jörgen Krabbe arbetade hårt för att få svenskarna att ändra beslutet, både genom flitigt brevskrivande och besök hos inflytelserika svenska bekanta i det svenska lägret och i Malmö.

Efter att ha bedömt att Sverige inte längre kunde garantera de skånska adelsfamiljernas säkerhet, begav sig Krabbe i september 1677 till det danska lägret tillsammans med sina svågrar Holger och Tage Thott och bad den danske kungen Christian V om dansk militäreskort över till danska sidan för sina familjer. De bad danskarna att rädda dem ur "denna labyrint" och uppgav att att svenskarna hotade att föra dem alla i "kedjor till Sverige".

Fyra dagar senare begav sig Krabbe till Malmö för att förhandla vidare med generalguvernör Sperling. Tillsammans med adelsmannen Christian Bilde skrev han ett långt brev till den svenske kungen i vilket de bad för sina familjers och den övriga adelns frihet. När Krabbe så fick audiens hos den Sperling och höll på att plädera för sin sak, kom några svenska soldater in som just friköpts ur sin krigsfångenskap i Köpenhamn. En av dem var kvartermästaren Lorens Basch som tillfångatagits av Krabbes före detta förvaltare Hindrich Pedersen som nu var dansk kronofogde samt ett helt kompani friskyttar från Landskrona. Vidare kunde Basch berätta att ryttmästare Klingspor som tagits fången under snapphaneöverfallet på Marsvinsholm, också var frisläppt och i Malmö. Båda männen anmälde Krabbe för samröre med snapphanarna. Följden blev den, att Krabbe fängslades för högmålsbrott och 6 november 1676 av en kommissorialrätt under Philip Michel Breuer och Sperling dömdes att mista liv, ära och gods. Han tillbringade flera månader i en liten cell på Malmö slott. Under rättsprocessens första dagar hade Krabbes nuvarande förvaltare Christopher ridit kustvägen från Ystad till Malmö för att ge sig frivilligt till svenskarna – han hade varnats av snapphanarna att ge sig in där eftersom de visste att han skulle utsättas för tortyr och kunde förråda dem, men Christopher lyckades undgå alla vägblockeringar och kom fram och bönföll svenskarna att släppa baronen eftersom alltihop var hans fel.

Christopher hade deltagit i både gripandet av Basch och Klingspor och enligt vittnesmål hade han visat stor skicklighet med sin värja. Christopher, tre av Krabbes tjänare och Krabbes förvaltare på Tosterup hade samtliga varit närvarande och de uppgavs av vittnen att ha druckit och haft mycket roligt tillsammans med friskyttarna från Landskrona.

Krabbe erbjöd domstolen allt han ägde i utbyte mot Christophers liv. Tyvärr vet vi inte mer om Christopher än att han tvingades vittna mot Krabbes "havepog" och "jagtdreng" som båda anmälts som snapphanar. Enligt de danska rapporterna, stod i december 1677 Krabbes och Christophers likkistor sida vid sida på Malmö slotts gård så att både allmänheten och de dödsdömda kunde beskåda dem.

Dödsdomen verkställdes genom arkebusering i Malmö den 16 januari 1678. Krabbe hävdade till sista stund att han faktiskt var en svensk patriot. Han begravdes enligt egen önskan i Tosterups kyrkas gravkor där alla hans 16 anors vapensköldar kan ses. Krabbe var djupt troende, och ansågs även av svenska vittnen som en god kristen, och han skrev i sin privata bönebok att han trodde han straffades på detta vis för att han var Gud en död skyldig. Hans sista ord, när han redan var skjuten och höll på att kasa av stolen han satts i, var "Herre Jesu, annamme min ånd".

Han begravdes enligt egen önskan i Tosterups kyrkas gravkor där alla hans 16 anors vapensköldar kan ses.

Ätten Krabbe av Östergårds (Østergaard) vapen

Iver Tagesen Krabbe, född på Övedskloster i Skåne 22 mars 1602, död 30 oktober 1666, var en dansk ämbetsinnehavare och svensk undersåte (efter Skånes övergång).
Iver var son till Tage Krabbe (död 1612) och började 1625 studera vid universitetet i Padua. Efter hemkomsten 1628 blev han hovjunkare. Den 25 augusti samma år gifte han sig med Karen Ottesdatter Marsvin på Köpenhamns slott. 1629 blev han slottsherre på Lagaholm utanför Laholm. Sonen Tage föddes 1630 och den yngre sonen Jörgen Krabbe, sedermera svensk friherre, föddes 1633. Iver Krabbe och Karen Marsvin hade hade också sju döttrar varav Karen Krabbe till Fulltofta var gift med den kände danske diplomaten Just Högh. 1636 blev Iver länsherre på Varbergs slott och fästning och på Bohus fästning vid Kungälv från 1646. Som godsägare i Skåne ägde han Jordberga slott, Fulltofta slott, Krageholms slott och Marsvinsholms slott och i Danmark var han herre till Gunderslevsholm som sonen Tage senare övertog.

Krabbe var en bitter svenskfiende och en av tillskyndarna av kriget mot Sverige 1657 och hade åren 1657–1658 framgångar i strider i Bohuslän och Västergötland, i den så kallade Krabbefejden. Avträdandet av Skåne var för Krabbe en stor besvikelse, men införandet av enväldet i Danmmark förmådde den stolte aristokraten och till och med överväga en övergång i svensk tjänst. Åren 1661–1664 var han ståthållare i det danskstyrda Norge, men betraktades med misstänksamhet och måste avgå från sin post.

Vid Skånes övergång till Sverige valde Iver Krabbe att dela familjens gods mellan Skåne och Danmark. Sonen Tage blev kvar på danska sidan emedan Iver, hans bror Niels och sonen Jörgen svor trohet till den svenske kungen. I samma veva erbjöd Iver sig att gå i svensk tjänst men i slutändan förblev han kvar i dansk tjänst till sin död.

Iver Krabbe ansågs under sin levnadstid vara Skånes mest inflytelserike adelsman och betecknades av den svenske generalguvernören som skåningarnas ledare och den som kunde orsaka ett uppror om han så önskade, eftersom han var så populär bland folket. Efter Iver Krabbes död övertogs denna position av sonen Jörgen.

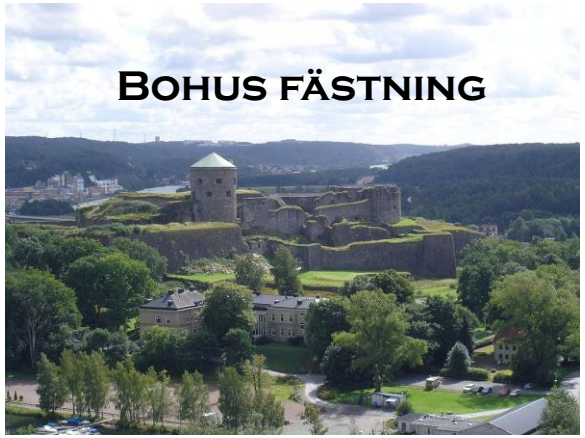

Jordberga slott

Jordberga omtalas redan 1355. Även adelssläkten Gagge har ägt slottet. Vid Skånes övergång till Sverige tillhörde det den mäktige Iver Tagesen Krabbe som räknades som Skånes mest inflytelserike man och som var mycket populär bland det vanliga folket. Iver Krabbe var gift med Karen Marsvin och hade nio barn, bland dem baron Jörgen Krabbe som till stor del växte upp på Jordberga. Sedan gården under kriget 1644 bränts ned av svenskarna, uppförde Krabbe boningshuset på nytt.

Krageholms slott

Krageholm tillhörde under 1300-talet släkten Due. Det kom genom gifte till släkten Tott och sedan till Bragesläkten. 1642 ärvdes det av Otto Marsvin, gift med Metta Brahe. Genom dottern kom Krageholm till Ivar Krabbe på Jordberga och sedan till dennes son Jörgen Krabbe, som blev arkebuserad 1678. När hans änka Jytte Thott dog såldes godset 1704 till greve Carl Piper. Det var också vid denna tid som slottets namn ändrades från Krogholm till Krageholm.

Krabbe är namnet på flera danska, norska och svenska adliga samt borgerliga släkter.

Krabbe af Krageholm nr 21

Den danska ätten utdog i Danmark 1878 men fortlever i England och Argentina, under namnet Krabbé. Ätten introducerades på svenska riddarhuset, men utdog kort därefter.

De mera kända med namnet Krabbe är den danske ståthållaren i Norge på Bohus fästning Iver Krabbe som gav namn till Krabbefejden 1657–1658. Hans son, Jörgen Krabbe af Krageholm, född 1633 på Varbergs slott och fästning, var en svensk friherre, som avrättades 1678 på order av Karl XI i Malmö.

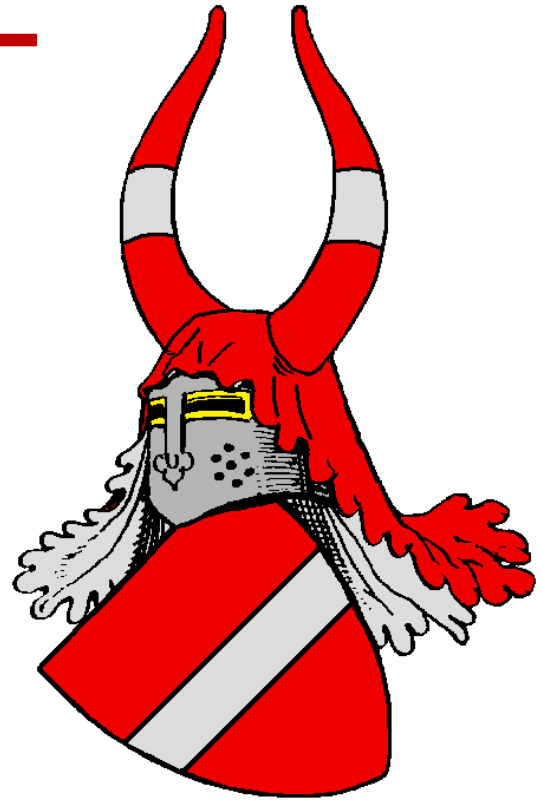

ca 1690 antog släkten Krabbe af Östergårds vapen